

ŽIBURYS ANT KALNO

Tokia šviesi asmenybė buvo ir kunigas, Monsinjoras Albertas Talačka. Teko laimėti artimai pažinti jį kaip Rokiškio kleboną ir dekaną bei su juo bendrauti. Aš, globojamas Panemunėlio klebono, gydžiausi nuo tuberkuliozės ir maždaug kas savaitę važiuodavau į Rokiškį. „Pripūstas oro“ visada užeidavau pas dekaną Talačką. Ne tik aš, bet ir visi dekanato kunigai noriai jį lankydavome – pasisemti dvasinės stiprybės, pasitarti parapijos reikalais, ypač dėl tarybinių represinių įstatymų ir nuostatų. Pas dekaną Talačką būdavo jauki, giedra nuotaika, tarsi jo artumoje sklandytų gera dvasia. Iš tiesų jis buvo šventas, uolus kunigas ir nuostabus žmogus, plačios erudicijos asmenybė. Su juo būdavo galima įdomiai ir turiningai pasikalbėti įvairiomis temomis. Nepasipūtęs ir šiltas, visada rasdavo nuoširdų žodį ir vaikui, ir senutei, ir profesoriui.

Atvykdavo į Rokiškį paatostogauti pas lietuves drauges rusė, senųjų kalbų profesorė iš Leningrado, vardu Šura. Ji, nustebusi ir susižavėjusi tauria dekanato išvaizda, sakydavo „Jak Christos“. Iš tiesų, savo giedriu ir tauriu veidu, geromis akimis, aukšta elegantiška povyza dekanas Talačka ir man priminė Kristų, tokį jo paveikslą, koks buvo mano vaizduotėje. A. Talačka ir savo išore, ir savo siela buvo alter Christus. Rokiškio altarista senukas, bedante burna švebeldžiuodamas, man tvirtindavo „Dekanas Talačka – tai tikras inteligentas, kiti klebonėliai prieš jį – tik muzikai, išskyrus Kazliškio kleboną Jončį ir Obelių kleboną Strielčiūną“.

Pasigydęs tuberkuliozę, beveik porą metų pabuvęs vikaru Krekenavoje, 1958 m. buvau paskirtas vikaru į Rokiškį. Labai apsidžiaugiau, kad mano klebonas bus Albertas Talačka. Sutiko jis mane džiaugsmingai ir apkabinęs pakėlė aukštyn „O, tėvas Juozapaaaas!“ . Mat aš juokais taip save vadindavau, tęsdamas raidę a. Klebonas Talačka tuoj pašaukė savo sesutę, grįžusią iš tremties Magadane, taip pat vienuolę šeimininkę, kuklią, nedrąsą tarsi pelytę po šluota, parodė kambarį, kuriame aš gyvensiu, kaip ir kitados tuoj pavaišino „pepinkų“ obuoliais, kurių turėdavo prisipirkęs visiems metams.

Tuojau nusivedė į bažnyčią parodyti, kokius darbus yra padaręs ir kokius suplanavęs ateičiai. Rokiškio bažnyčios interjeras visada mane apstulbindavo savo grožiu, harmonija. Klebonas parodė, kur sutaisė bažnyčios stogą, karo metu subombarduotą, pramuštą, parodė atstatytus vitražus, išbyrėjusius per karą, pamačiau ir dirbančius darbininkus, kurie skuto ir tepė panelį, gelbėdami jį nuo įsimetusio grybo. Viską klebonas norėjo atstatyti taip, kaip buvo pagal G. Vernerio projektus prieš karą. Pasirodė bažnyčioje ir zakristijonas, pliktelėjęs, bet dar jaunatviškas, visą laiką besišypsantis buvęs broliukas vienuolis, ir vargonininkas Dargis, jau senatvės sulenktas į kuprą kunigaikščio Oginskio muzikantas, virtuozas. Klebonas su zakristijonu buvo suorganizavę būrį ministrantų, iš kurių du jau buvo kandidatai į kunigų

seminariją. Turėjo ir būrį procesijos mergaičių, ir moksleivių chorelį ir, žinoma, stiprų parapijos chorą. Pamaldas dar pagražindavo dviejų solisčių – Dargytės (altas) ir Černiauskaitės (sopranas) – balsai, skambantys tarsi Stradivarijaus smuikai. Žmonės gausiai lankė Rokiškio bažnyčią.

Švenčių proga aplankydavo svečiai parapijiečiai. Ateidavo solistės, ministrantai, zakristijonas Jonas, kun. Kostas Černys, grįžęs iš tremties Baikalo saloje. Skaitydavome poeziją, dainuodavome, juokaudavome. Visus linksmai ir draugiškai nuteikdavo klebonas A. Talačka, skleisdavęs geranorišką džiaugsmą. Jo jauna, beveik vaikiška siela spinduliuodavo visada ir visur. „Jei nepasidarysite kaip vaikai, neįeisite į dangaus karalystę“ – prisimindavo man tada, kai stebėdavau jį, besidžiaugiantį viskuo, ką Dievas jam davė žmonėmis, darbu, net – motoroleriu! Po vakarienės aš dar ilgokai likdavau jo kambaryje, valgomajame ir klausydavausi jo pasakojimų apie vaikystę Papyvesių kaime, naktigones, Papyvesių kaimo žmones, apie Pasvalio gimnaziją, kur jį sužavėjo anglų kalba. Tada netgi padainuodavo populiarias daineles apie tris aklas pelytes, apie girtą jūrininką, gulintį ant kranto ir kt.

Žiemos vakarais jis kartkartėmis pasiimdavo pačiūžas ir nueidavo prie Rokiškio dvaro tvenkinio pačiužinėti. Jis buvo puikus čiuožėjas ir drauge su sportininku čiuožėju Guzikausku darydavo meistriškus viržus. Kiti čiuožėjai išsižioję žiūrėdavo į tą duetą! Kun. Albertas jau Rokiškyje buvo įsigijęs keletą dailės paveikslų. Arkangelą Mykolą – iš grafienės kambarinės, Žmuidzinavičiaus, Šimonio, Kontrimo darbus. Jis pasakojo, kaip buvęs jo gimnazijos mokytojas Č. Kontrimas nusivedė jį pas Žmuidzinavičių ir išprašė, kad parduotų vieną paveikslą. Žmuidzinavičius skundėsi „Česlovai, tu mane apiplėšei, mano geriausią darbą iškaulijai“. Kun. Albertas džiaugėsi paveikslais ir tuo, kad pigiai gavo Šimonio paveikslą.

Esu girdėjęs gandą, būk tai rajono Vykdomojo komiteto pirmininkas kalbėjęs „Bepigu bažnytininkams patraukti žmones į bažnyčią, kai jie turi tokius kadrus kaip klebonas Talačka“.

Po kelių metų, jau gavus man iš Romos popiežiaus dispensą ir tapus dailininku, Monsinjoras Talačka kartą važiuodamas Kauno gatvėmis pamatė mane ir pakvietė į savo mašiną. Labai nuoširdžiai pasišnekėjome. Jis mane nuvežė į profesoriaus P. Kuraičio jubiliejinį minėjimą (pomirtinį).

Paskutinį kartą užėjus į Anykščių bažnyčią, teko išklaudyti Monsinjoro pamokslą. Kaip visada, jis buvo gerai pasiruošęs, kalbėjo įtaigiai ir nuoširdžiai. Tokių švyturių kaip Monsinjoras Albertas Talačka Bažnyčiai ir Lietuvai reikia kaip saulės šviesos.

Juozas Vaičionis

2011 08 09